

K premiérám

Činohra Petra Bezruče

Carlo Gozzi: ZELENAVÝ PTÁČEK

Carlo Gozzi (1720—1806) je především znám jako autor pohádkových her. Především hry tohoto typu založily jeho věhlas. Látky k nim čerpal z nejrůznějších pramenů; Gozziho postoj k pohádkovým příběhům je ještě v *Lásce ke třem pomerančům* (1761) vysloveně ironický, ale v dalších hrách se nechává unášet jejich fantastičností a patetikou, stejně jako se zalíbením těží z divadelního kouzla barokní výpravnosti a barokní mašinerie. Vytváří ve svých tragikomediiích uzavřený pohádkový svět, jen tenkými nitkami spojený s reálnou skutečností, protiobraz současného světa. Platí v něm tradiční morální principy a hodnoty, jeho hrdinové jsou příkladní. Pokorně se odevzdávají do rukou osudu, sklánějí se před autoritou a respektují společenskou hierarchii.

Gozzi vystoupil proti Goldonih reformě jako obránce tradiční improvizované komedie, v podstatě však provedl obdobnou operaci: po první komedii, kterou publikoval jen ve formě komentovaného scénáře, psal hry s pevným, většinou veršovaným textem, v nichž pouze postavě Truffaldina ponechával prostor pro hereckou improvizaci. Také typy komedie dell'arte (zpravidla v jeho hrách vystupují Truffaldino, Tartaglia, Brighella, Smeraldina) zušlechtil a zcivilnil, Pantalona proměnil v příkladného otce a loyálního měšťana, věrně sloužícího panovníkovi.

Zelenavý ptáček nebyl dosud v Československu uveden, ačkoliv hra se svými kvalitami řadí mezi nejlepší Gozziho komedie, jakými jsou *Láska ke třem pomerančům*, *Král jelenem*, *Princezna Turandot*. Hra je namířena nejen proti planému a neživotnému filozofování (určitá kritika francouzského osvícenství), ale i proti pragmatickému přístupu k životu, sebelásce, chytračení. Myšlenka hry by se dala zobecnit následovně: člověk, který se zpronevěří své přirozenosti, je tvrdě potrestán.

Režisér: Mojmír Weimann j. h. Výtvarník kostýmů: Otakar Schindler j. h. Výtvarnice kostýmů: Kristina Novotná j. h. Scénická hudba: Petr Mandel. Hrají: Jindřich Dvořák, Jana Postlerová, Milan Šulc, Vladimír Čapka, Luboš Ondráček, Marcela Čapková, Milan Sova, Marie Visková, Miroslav Kudela, Věra Janků a další.

**ČESKOSLOVENSKÁ PREMIÉRA DNE 24. LEDNA V 19 HODIN NA SCĚNĚ
ČINOHRY PETA BEZRUČE.**

Činohra v Divadle Zd. Nejedlého

Ödön von Horvath: POVÍDKY Z VÍDEŇSKÉHO LESA

Meziválečný rakouský dramatik Ö. von Horvath byl geniálním analytikem společnosti, v níž žil. Žánrově navazoval na vídeňskou lidovou hru, jejímž nejvýznamnějším reprezentantem býval v minulosti J. N. Nestroy (z něhož stylově vycházel i náš J. K. Tyl). V centru Horvathovy pozornosti stojí především postavy a postavičky z lidového prostředí — drobní živnostníci, úředníci, služky, studenti, vojáci, šoféři, lesní dělníci, pouťovní umělci, strážníci i „hříšní lidé města vídeňského či mnichovského“ (kam ponejvíce lokalizoval příběhy svých her). Jeho hry jsou psány vídeňským či mnichovským dialektem a jejich zápletky jsou inspirovány lokálními zprávami „z černé kroniky“ a tváří se na první pohled jako pokleslé kalendářové historky. Ale pod nimi tepe skutečný život se všemi závažnými společenskými problémy a proudy doby, které Horvath dovedl nejen znamenitě vyhmátnout, ale i jasnozřivě předvídat. Např. již ve hře „Italská noc“ z roku 1930 podal geniální společenskou analýzu fašizujících tendencí i společenských podmínek, jež později umožnily nástup fašismu k moci.

Jeho protifašistická orientace způsobila, že po „anšlusu“ Rakouska musel před fašisty uprchnout (a krátce nato, v roce 1938, nešťastnou náhodou tragicky zahynul). Jeho dílo se dostalo na hitlerovský index a bylo na dlouhou dobu zapomenuto. Teprve v 60. letech dochází k renesanci zájmu o Horvathovy hry a scénická praxe potvrdila jejich stálou životnost nejen v Rakousku a v německy mluvících zemích, ale po celém světě.

V našem prostředí si získaly největší popularitu právě „Povídky z Vídeňského lesa“, které u nás poprvé uvedlo před sedmnácti lety pražské Divadlo S. K. Neumanna a od té doby pak několik dalších divadel. Náznaky slavných melodií J. Strausse, které autor do hry předepsal, vytvářejí onu pravou „gemütlich“ vídeňskou atmosféru, pod touto vnější slupkou se však postupně v kritickém duchu vyjevují společenské problémy, s nimiž se drobní hrdinové hry musejí potýkat ve světě kolem sebe, i jejich lidské problémy, které tyto hrdinové musejí zmáhat sami v sobě. Popis dobra a zla v člověku a svár těchto principů v lidské duši a v lidském životě — to je základní téma této Horvathovy hry, které je rozvíjeno na ústředním příběhu milostného trojúhelníku, který tvoří drobný podvodníček, dcera zestárlého pouťového kouzelníka a nyní majitele hračkářství a řezník z osmého vídeňského okresu. Tuto ústřední trojici ztvární v naší inscenaci J. Fišar, E. Reiterová a K. Bartoň, další velké role vytvoří zasl. um. K. Vochoč, A. Gasnářková, zasl. um. Z. Rozsypalová, E. Kaplerová, J. Filip a St. Malý, v „Povídkách z Vídeňského lesa“ však uvidíte i zasl. um. M. Asmanovou, M. Logojdovou, J. Lukešovou, E. Jelínkovou, I. Rozsypalovou, A. Veldovou, M. Šputovou, J. Smutnou, V. Antoše, T. Jirmana, I. Dědečka, Vl. Mílka, A. Borovce, J. Millera a K. Vlčka.

Režisérem inscenace je Bedřich Jansa, scénu k ní vytvořil nár. umělec L. Vychodil, kostýmy Eliška Zapletalová, hudebně na ní spolupracují Jan Tomšíček a Jaromír Šalamoun, pohybově Zdeněk Boubelík.

PREMIÉRA JE DNE 25. LEDNA V 19 HODIN V DIVADLE ZD. NEJEDLÉHO.